

1. Obiekt

ZESPÓŁ DWORSKO - PARKOWY

1287

2. Czas powstania

XV - XIX

3. Miejscowość

PALIKIJE

4. Adres

wieś Palikije

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo lubelskie

gmina Wojciechów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Palykygye, Palikye
Palskie, Pathykie

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo lubelskie

powiat Bełżyce

8. Właściciel i jego adres
Skarb Państwa,
Stacja Hodowli Roślin
w Palikijach, dzierżawca -
Spółka Carbonex, Katowice

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

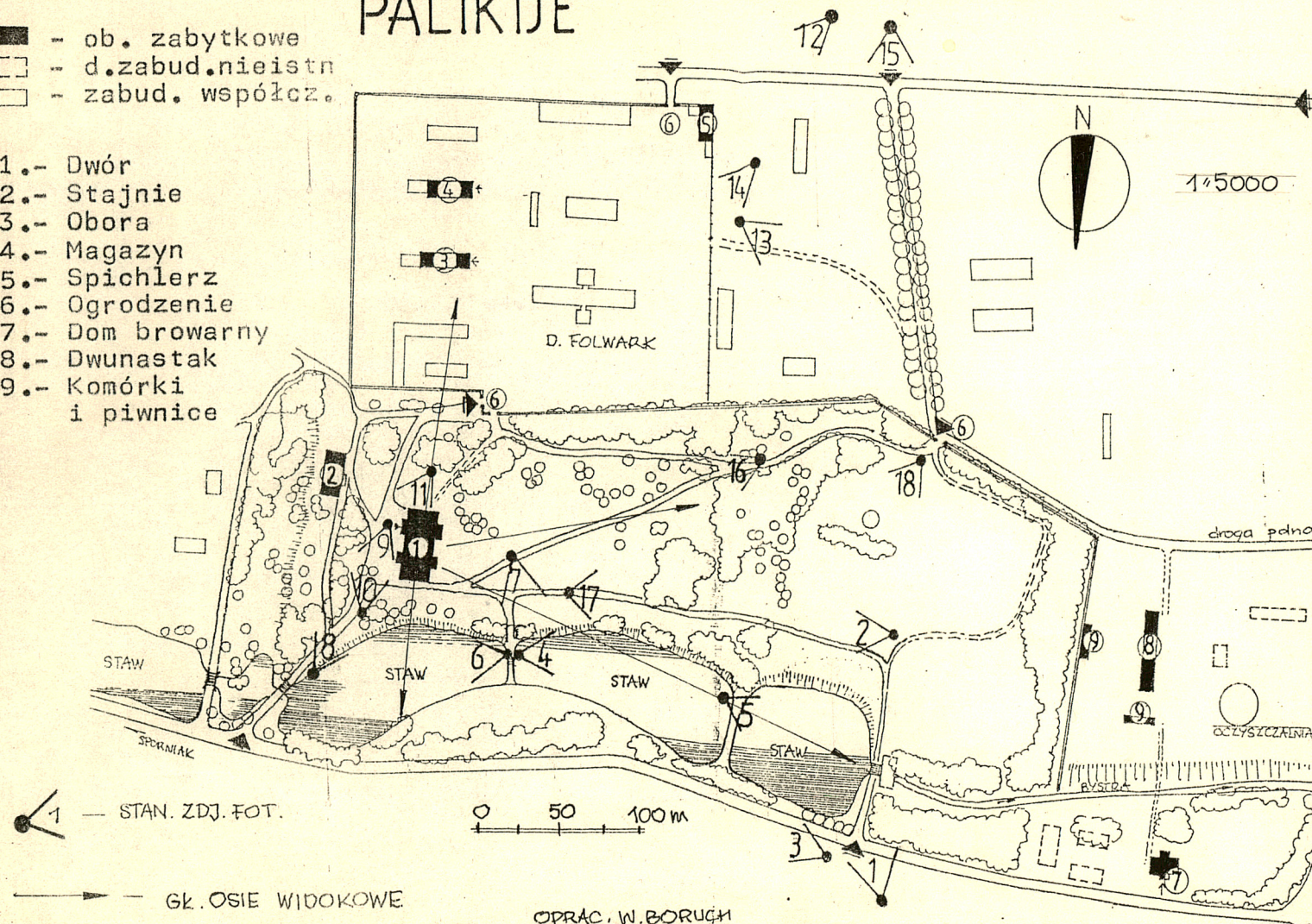
Nr A/122 data 10. XII 1966

OZNACZENIA :

- - ob. zabytkowe
- - d.zabud.nieistn
- - zabud. współcz.

- 1.- Dwór
- 2.- Stajnie
- 3.- Obora
- 4.- Magazyn
- 5.- Spichlerz
- 6.- Ogrodzenie
- 7.- Dom browarny
- 8.- Dwunastak
- 9.- Komórki
i piwnice

PALIKIJE

Sytuacja - zespół zajmuje teren w centrum wsi, tuż przy drodze lokalnej Miłocin-Sporniak /po jej pd. stronie/ Park z dworem usytuowany w pn. cz. zespołu, dawny folwark - w części pld. Wokół zespołu, w pewnym oddaleniu zabudowania wsi Palikije; od str. pd. domy mieszkalne pracowników Stacji Hodowli Roślin, tu także grunty orne należące do stacji i rolników indywidualnych. Teren parku pofałdowany, łagodnie obniżający się w str. pn. gdzie założono ciąg stawów zasilanych strumieniem. Teren cz. gospodarczej płaski, podobnie okolicznych pól.

Kompozycja - rozproszona, swobodna, otwarta. Głównym elementem zespołu jest założenie ogrodowe o charakterze krajobrazowym z najbardziej reprezentacyjną częścią przy dworze oraz terenami na zach. od dworca wzdłuż stawów i strumienia. Najstarszy drzewostan parku występuje na jego pld. peryferiach. Stanowią go głównie lipy drobnolistne /174 szt./ klon pospolity /94/, jesion wyniosły /78/ oraz inne gatunki w mniejszych ilościach. Poszczególne elementy parku :

- dwór - wnętrza parkowe - masywy drzewostanu
- stawy powiązane są osiami widokowymi.

Drugi istotny element zespołu stanowi część gospodarsza /d.folwark/ założona na przedłużeniu osi biegnącej od drogi poprzez dwór w kierunku pld. Ponadto w części zachodniej zespołu istnieją d.budynki dworskie - dwunastak, piwnice, szkoła.

Wjazd do dworu - od drogi do Sporniaka aleją poprzez groblę między stawami. Przedłużenie tego ciągu prowadzi na teren d.folwarku do którego wjazd także od str. zach. poza parkiem.

Pierwsza wzmianka o Palikijach dotyczy roku 1398, wówczas wieś w rękach Szczekockich z których /wg.Długosza/ Zbigniew Szczekocki wznosi tu "curiae militaris" oraz tworzy folwark z 10 łąnów kmiecych. Palikije w rękach Szczekockich do 1481, później właścicielami byli Pileccy, Spinkowie /XVI w/, od 1613 Suchodolscy, od 1618 -

Orzechowscy. W 1680 dobra kupuje sekretarz króla Michała Wiśniowieckiego Antoni Nosadyni. Z jego osobą wiąże się budowę obecnego dworu /data 1682/ Od 1763 Palikije ponownie w rękach Suchodolskich. Na pocz. XIX w. Antonina z Jungów Suchodolska przeprowadza remont budynków istniejących oraz wystawia nowe. Inwentarz z 1824 r. podaje, iż murowany dwór usytuowany był w pobliżu stawu, frontem do dziedzińca, naprzeciw budynku gospodarczego. Wokół otaczał go ogród fruktowy o pow.ok.2 mórg. Były też dwa ogrody warzywne. Dwór był jedynym obiektem murowanym.

Drewniane zabudowania gospodarcze skoncentrowane były na wzniesieniu obwiedzione murem i płotem.

Wymienia się stajnie, wozownie, trzy stodoły, śpichlerz, kurnik.

Od 1829 majątek w rękach Szlubowskich a następnie Wasiutyńskich; od 1839 należy do Świeżawskich. Oni rozwijają podupadający majątek. W 1886 r. liczy on już 1652 morgi oraz 15 budynków murowanych i 24 drewniane.

Zespół dworski rozbudowany w k. XIX w. z inicjatywy Natalii Felicji Świeżawskiej.

<p>14. Kubatura</p> <p>w kartach szczegółowych</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>Całość ok. 20 park ok. 8 ha stawy ok. 2 ha</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>rezydencjonalno-gospodarcze</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>cz.folwarczna - Stacja Hodowli Roślin dwór-rezyden.</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Na pocz. 1.80-tych XX równolegle z remontem dworu przeprowadzono rewaloryzację parku - wycięcie samosiewów, uczytelnienie ciągów komunikacyjnych, porządkowanie stawów, przecinka drzewostanu, rozdzielenie dużego stawu nową groblą.</p> <p>Dane o pracach przy obiektach w kartach szczegółowych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Zespół zachowany w całości w dawnych granicach. Park zachował pierwotny krajobrazowy charakter wykształcony począwszy od k. XIX w. Przetrwały trzy rozległe stawy, groble, wnętrza i salony parkowe, ciągi komunikacyjne, starodrzew. W części wsch. parku - dwór, rezydencja kolejnych właścicieli.</p> <p>Folwark gospodarczy w pierwotnych granicach otoczony murem. Z dawnej zabudowy przetrwały: śpichlerz, stajnie, magazyn, dwunastak, czworak, piwnice. Zachowały się też d.formy komunikacji cz. rezydencjonalnej z cz. gospodarczą. Niektóre dworskie bud. gospodarcze rozebrano wznosząc w ich miejsce /1.50-te XX/ nowe obiekty o zbliżonej formie i kubaturze. Nie zachowały się obory, stodoły, młyn na grobli, czworaki.</p> <p>Stan poszczególnych obiektów w kartach szczegółowych.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Arch. Państw. w Lublinie Akta Świeżarskich /1821-1919/
sygn. 5 - 28.

Bibl. im. H.Łopacińskiego w Lublinie, poszyty nr 1740,
1496, 1506.

Arch. Biura Notarialnego przy Sądzie Rejon. w Lublinie,
wykazy hipoteczne, dobra Palikije.

22. Biblioteka

- Palikije, dwór, wytyczne konserwatorkie,
oprac. K.Gerłowska, maszynopis, PKZ Lublin, 1974
- Ewidencja parku dworskiego w Palikijach,
oprac. M.Kseniak, 1982.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Plan gruntów majątku Palikije....1928 r.
w: Archiwum PN przy Sądzie Rejonowym w Lublinie.
Zbiór dokumentów do księgi hipotecznej dóbr
Palikije.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst..... Włodzimierz Boruch, IX.94

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Włodzimierz Boruch, IX.94

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Włodzimierz Boruch, IX.94

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Lublin

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładka nr 1 i 2
oraz 8 kart szczegółowych.

1. Miejscowość PALIKIJE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu, wykaz obiektów na kartach szczegółowych, 6 fot.
----------------------------	--	---

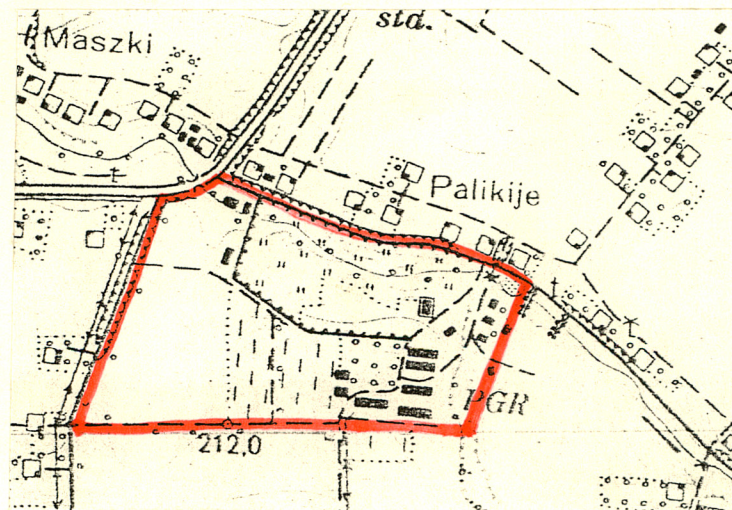
c.d. opisu

dobudowano nową część a całość prac ukończono w 1906 r. /data na elew.front./ Z tym okresem wiąże się też budowę zachowanych obecnie budynków gospodarczych oraz przekształcenie założenia ogrodowego na park krajobrazowy wg projektu W.Kronenberga. W 1919 majątek od Popławskich kupuje Aleksander Gierlicz a 1932 r. - Ludwik Pleszczyński. Po Głębskich /od 1938 r/ dobra Palikije od 1947 stanowią własność Skarbu Państwa.

Obecnie, większość należy do Stacji Hodowli Roślin w Palikijach; dwór z parkiem w 1993 r. wydzierżawiła spółka Karbonex z Katowic, wł. Tadeusz Brzozowski.

WYKAZ obiektów dla których opracowanokarty szczegółowe:

1. Dwór
2. Stajnie
3. Obora
4. Magazyn
5. Spichlerz
6. Ogrodzenie
7. Budynek browarny
8. Dwunastak

fot.1 Widok ogólny od str. pn.-zach.

Wkładkę założył: W. Boruch, IX.94
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Lublin

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

fot.2 Widok od zach w str. stawów
i dworu

fot.3 Pn. granica zespołu - droga
do Sporniaka i stawy

fot.4 Widok na stawy od wsch.
w kier. zach.

fot.5 Staw środkowy, widok z grobli
w kier. zach.

fot.6 Staw wsch. na wysokości
dworu, widok z grobli.

1. Miejscowość P A L I K I J E	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) 12 fot.
--	---	--

fot.7
widok od dworu w kier. zach.
w str. stawów

fot.8 Główny wjazd do dworu

fot.9 Aleja do dworu, widok od dworu
w str. pn.

fot.10 Aleja i podjazd przed dworem

Fot.11 Podjazd przed dworem

fot.12 Widok ogólny od pd. na
d. folwark gospodarczy
Wzór ODZ 1978 r.

Wkładkę założył: W. Boruch. IX.94
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Lublin

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

fot.13 Widok ogólny parku od str.
folwarku /płd./

fot.14 Zabudowania w środkowej cz.
d.folwarku

fot.15 Aleja lipowa w części
pd.-zach. zespołu

fot.16 Ciągi komunikacyjne w środk.
części parku

fot.17 Droga od dworu w str. parku

fot.18 Wnętrze parkowe w cz.
zach., widoczny dąb bez-
szypułkowy